

L. van Noort

**RENTABILITEIT VAN DE TUINBOUW IN HET
ZUIDHOLLANDS GLASDISTRICT OVER 1971**

L27
78c

Mededelingen en Overdrukken
No. 78

Landbouw-Economisch Instituut
Conradkade 175 - Den Haag - Tel.: 61,41.61

SAMENVATTING VAN DE BEDRIJFSRESULTATEN IN 1971 VAN TUIN- BOUWBEDRIJVEN IN HET ZUIDHOLLANDS GLASDISTRICT

De stookbedrijven met tomaten leden een verlies van gemiddeld f 6 800,--, terwijl de bedrijven met overwegend stookkomkommers daarentegen een netto-overschot hadden van gemiddeld f 4 500,--. De resultaten van de bedrijven met bloemen waren gunstig: gemiddeld bedroeg het netto-overschot f 35 400,--. De koude bedrijven leden een verlies van f 6 700,--. Van de deelnemende bedrijven in het Zuidhollands Glasdistrict had 42% een positief resultaat. Voor de stookbedrijven met groente en bloemen waren deze percentages resp. 38 en 69.

Het ondernemersinkomen bedroeg gemiddeld f 29 100,-- per ondernemer. Op de stookbedrijven met groente was dit inkomen f 26 700,-- op de bloemisterijbedrijven gemiddeld f 61 200,--. Van de ondernemers had 26% een ondernemersinkomen van f 40 000,-- of meer, 40% een inkomen tussen de f 15 000,-- en f 40 000,-- en 34% een inkomen lager dan f 15 000,--. Circa 36% van de ondernemers had in 1971 een ondernemersinkomen dat lager was dan het bruto-arbeidsloon (incl. het werkgevers-aandeel in de sociale lasten) van een werknemer in de tuinbouw.

De kosten stegen in 1971 met 18%. Dit is zowel een gevolg van prijsstijging van produktiemiddelen als van verschuivingen in het produktiepatroon (toeneming van de bloementeelt). De opbrengsten stegen met 14%. De rentabiliteit daalde van 5% in 1970 naar 1% in 1971.

De investering in duurzame produktiemiddelen werd op gemiddeld f 26 400,-- vastgesteld. Voor de stook- en koude bedrijven op resp. f 33 700,-- en f 4 900,--. De grootste investeringsactiviteiten werden door de bloemisterijbedrijven verricht namelijk (gemiddeld) f 53 000,--. De groente bedrijven (stook) hadden een bruto-investering van f 23 700,--. Van de totale investering had 72% betrekking op glasopstanden en verwarmingsinstallaties.

4 Bedrijfsresultaten van de tuinbouw in het Zuidhollands Glasdistrict in 1971
(Gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	waarvan overwegend				onver- warmd staand glas	
		ver- warmd staand glas	groente w.v.	tomaten w.v.	bloemen komkommers		
Aantal bedrijven	137	104	76	59	26	46	26
Oppervlakte staand glas (are)	80	87	90	88	86	77	56
Opbrengsten	163 000	193 500	179 800	164 800	207 700	242 400	67 400
Kosten	162 000	190 200	183 600	171 600	203 200	207 000	74 100
Netto-overschot	1 000	3 300	%. 3 800	%. 6 800	4 500	35 400	%. 6 700
Idem in % van de kosten	1	2	%. 2	%. 4	2	17	%. 9
Ondernemersinkomen	29 100	32 800	26 700	22 800	34 200	61 200	15 700
Percentage winstgevende bedrijven	42%	44%	38%	32%	53%	69%	30%

Doel en werkwijze

Het rentabiliteitsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit alsmede de inkomensvorming voor de belangrijkste bedrijfstypen.

Het onderzoek is op een a-selecte steekproef gebaseerd en omvat alleen bedrijven die voor meer dan aan één man empooli verlenen en die niet met andere takken van bedrijf of beroep zijn gemengd.

De bedrijven met een arbeidsbehoefte van 2,30 manjaren en meer zijn twee maal zo sterk (3,6%) in de steekproef vertegenwoordigd ten opzichte van de bedrijven met een arbeidsbehoefte van minder dan 2,30 manjaar (1,8%). Bij de berekening van de gemiddelde cijfers is uiteraard met de twee verschillende steekproefpercentages rekening gehouden. Voorts is de steekproef aangevuld met een aantal gespecialiseerde bedrijven, namelijk 18 bloemenbedrijven en 10 komkommerbedrijven. Deze bedrijven zijn alleen opgenomen in de desbetreffende groepen van gespecialiseerde bedrijven.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de (betaalde) kosten betreft. Deze begroting is gemaakt met behulp van een enquête op de deelnemende bedrijven, waarbij o.m. gebruik is gemaakt van de bescheiden die de basis vormen voor de fiscale boekhouding over 1971 of van de jaarrekening over 1970.

Voor de wijze waarop de bedrijfsuitkomsten werden berekend wordt verwezen naar Verslag 4.41. "Rentabiliteit van de tuinbouw in het Zuidhollands Glasdistrict over 1970". 1) De gebruikte kengetallen zijn in dit verslag op pag. 20 toegelicht.

Ten opzichte van vorige jaren is de vorm waarin de uitkomsten van het onderzoek worden gepubliceerd gewijzigd. Door deze vorm van publicatie kan een snellere verslaggeving van het onderzoek worden bereikt. Een uitgebreider verslag van het verzamelde cijfermateriaal zal aan het eind van het jaar in een verzamelrapport worden gegeven. Hierin zullen ook cijfers van andere gebieden en takken van tuinbouw worden opgenomen.

---

1) Hierbij dient te worden opgemerkt dat met ingang van 1971 onder de opbrengsten is opgenomen de bruto-veilingomzet (eventueel incl. omzetbelasting). De veilingkosten zijn nu onder de kosten opgenomen. In vorige jaren werd de bruto-omzet minus de veilingkosten onder de opbrengsten verantwoord.

Vervolgens zijn ook de afschrijvingen op de vaste plantopstand onder de kosten, de aanwas onder de opbrengsten opgenomen. In vorige jaren werd het saldo van aanwas en afschrijving onder de opbrengsten opgenomen. In de tabel 6 (vergelijking met vorige jaren) zijn echter de opbrengsten- en kostensoorten over 1971 aangepast aan die van vorige jaren.

De bedrijfsresultaten

In de tabellen 1 en 2 (pag. 14 en 15) zijn de bedrijfsresultaten alsmede het grondgebruik en de arbeidsbezetting voor de meest relevante groepen van bedrijven opgenomen. Hieruit blijkt dat voor de stookbedrijven gemiddeld een netto-overschot werd berekend van f 3 300,--, voor de koude bedrijven een verlies van f 6 700,--. Het netto-overschot in % van de kosten was, voor de stookbedrijven 2 en voor de koude bedrijven negatief 9.

De bedrijven met verwarmd staand glas zijn verdeeld in groente- en bloemenbedrijven. Hieruit blijkt dat voor de groentebedrijven gemiddeld een verlies van f 3 800,--, voor de bloemenbedrijven een positief resultaat van f 35 400,-- werd becijferd.

	stookbedrijven (gemiddeld per bedrijf)	
	waarvan groente	waarvan bloemen
Aantal bedrijven	76	46
Verwarmd staand glas (in are)	86	75
Waarvan groente (in are)	85	9
Waarvan bloemen (in are)	-	66
Arbeidsbezetting (manjaren)	3,19	4,00
Opbrengsten	179 800	242 400
Kosten	183 600	207 000
Netto-overschot	7/ 3 800	35 400
Idem in % van de kosten	7/ 2	17
Arbeidsinkomen van de ondernemer x)	15 700	50 100
Ondernemersinkomen van de ondernemer x)	26 600	61 200

x) per ondernemer

De voornoemde groentebedrijven zijn nog nader onderscheiden in bedrijven met overwegend tomaten en komkommers. Voor de bedrijven met tomaten werd een verlies van gemiddeld f 6 800,-- berekend tegenover een positief resultaat van f 4 500,-- voor de bedrijven met komkommers.

Stoekbedrijven met overwegend groente (gemiddeld per bedrijf)

	waarvan tomaten	waarvan komkommers
<u>Aantal bedrijven</u>	59	26
Verwarmd staand glas in (are)	83	86
Waarvan tomaten (in are)	79	13
Waarvan komkommers (in are)	2	72
<u>Arbeidsbezetting (manjaren)</u>	3,10	3,32
Opbrengsten	164 800	207 700
Kosten	171 600	203 200
Netto-overschot	7 600	4 500
Idem in % van de kosten	4	2
Arbeidsinkomen van de ondernemer	12 700	23 300
Ondernemersinkomen van de ondernemer	22 800	34 200

De 46 bedrijven met bloemisterijprodukten kunnen als volgt worden onderverdeeld:

overwegend rozen	7 bedrijven
overwegend anjers	7 bedrijven
overwegend freesia's	8 bedrijven
overwegend chrysanten	12 bedrijven
overwegend potplanten	3 bedrijven
gemengd	9 bedrijven
Totaal	46 bedrijven

De aantallen van deze afzonderlijke groepen van bedrijven zijn te klein om hiervan verantwoord gemiddelde kengetallen te publiceren. De in druk bestaat dat de bedrijven met overwegend anjers en freesia's in 1971 rendabelen zijn geweest t.o.v. de bedrijven met rozen en chrysanten.

De bedrijfsresultaten zijn ook berekend per 100 m² glasoppervlakte. Hierbij dient te worden vermeld dat de kosten en opbrengsten van platglas- en opengrondsteelten zijn toegerekend aan het staand glas. Voor de stoekbedrijven met groente werd een negatief netto-overschot van f 40,-- per 100 m² berekend, dit in tegenstelling tot de bloemisterij bedrijven waarvoor een netto-overschot van f 460,-- werd vastgesteld.

De koude bedrijven hadden een verlies van f 120,-- per 100 m² staand glas.

Bedrijfsresultaten per 100 m² staand glas

	Aantal bedrijven	Oppervl. staand glas in are	Gefn v. vermogen	Arbeids bezetting	Op- breng- sten	Kosten	Netto- over- schot	Idem in % van de kosten
Verwarmd staand glas	104	87	3 500	0,039	2 220	2 180	40	2
w.v. groente bedrijven	76	90	3 500	0,035	2 000	2 040	% 40	% 2
w.v. tomaten	59	88	3 400	0,035	1 870	1 950	% 80	% 4
w.v. komkommers	26	86	3 800	0,039	2 410	2 360	50	2
w.v. bloemen bedrijven	46	77	3 800	0,052	3 150	2 690	460	17
Onverwarmd staand glas	26	56	2 300	0,034	1 200	1 320	% 120	% 9
<u>Alle bedrijven</u>	<u>137</u>	<u>80</u>	<u>3 300</u>	<u>0,038</u>	<u>2 040</u>	<u>2 030</u>	<u>10</u>	<u>1</u>

% is negatief

Vervolgens zijn de bedrijven onderscheiden naar bedrijfsgrootte ten aanzien van het netto-overschot per f 100,-- kosten (ongewogen). Als maatstaf voor de bedrijfsgrootte zijn de jaarkosten gebruikt. Er zijn vier groepen van bedrijven onderscheiden waarbij elke groep een gelijk aantal bedrijven omvat. Dit betekent dat rekening is gehouden met de verschillende steekproefpercentages, door de kleinere bedrijven (< 2.30 manjaar) tweemaal zo sterk er in te betrekken. Voor groep 1 (bedrijven met jaarkosten > f 190 000,--) werd een netto-overschot van f 3,-- per f 100,-- kosten berekend; voor groep 2 f 2,-- en voor de groepen 3 en 4 een verlies van resp. f 3,-- en f 13,-- per f 100,-- kosten. Van de "grootste" bedrijven (groep 1) was 47% rendabel; van de kleinste (groep 4) was 28% winstgevend. De bedrijven met jaarkosten van meer dan f 148 000,-- (in aantal 50% van alle bedrijven) vertegenwoordigen 71% van de totale produktiewaarde van de 137 deelnemende bedrijven.

Voorts is voor elke onderscheiden groep van bedrijven (per bedrijfsgrootteklasse) aangegeven welke bedrijfstypen er in zijn vertegenwoordigd. Het blijkt dat de stookgroente bedrijven (behoudens in groep 4 de kleinste bedrijven) vrij gelijkmatig over de klassen zijn gespreid, de bloemenbedrijven komen overwegend voor bij de grotere bedrijven, terwijl de koude bedrijven het sterkst in groep 4 zijn vertegenwoordigd.

De rentabiliteit per bedrijfsgrootteklasse

Bedrijfsgrootte op basis van jaarkosten	Aantal bedrijven in %				Renta- bili- teit x)	Percen- tage winstge- vende bedr.	Pro- duktie waar- de in %
	totaal	waarvan verw. staand glas groente	verw. bloemen	waar van ove- rige bedr.			
Groep 1 > f 190 000	% 25	% 18	% 7	% -	3	47	46
Groep 2 f 148 000- < f 190 000	25	16	7	2	2	43	25
Groep 3 f 100 000- < f 148 000	25	16	3	6	3	51	19
Groep 4 < f 100 000	25	5	1	19	13	28	10
Alle bedrijven	100	55	18	27	3	42	100

x) Netto-overschot per f 100,-- kosten (ongewogen gemiddelde)

De spreiding van de rentabiliteit

In tabel 3 (pag. 16) is de spreiding van het netto-overschot per f 100,-kosten opgenomen. Het percentage winstgevende bedrijven bedroeg voor het Zuidhollands Glasdistrict 42%. Voor de stookbedrijven met groente

en met bloemen bedroegen deze percentages resp. 38 en 69%. Van de bedrijven met onverwarmd staand glas had 30% een positief resultaat. De 42% winstgevende bedrijven vertegenwoordigden 53% van de totale opbrengsten der onderzochte bedrijven.

Ter voorkoming van misverstand dient hierbij te worden opgemerkt dat onder winstgevende bedrijven zijn verstaan bedrijven, waarvan de opbrengsten hoger zijn dan de kosten (het verschil is het netto-overschot). In de kosten zijn vergoedingen begrepen voor de handenarbeid van de ondernemer en de gezinsleden, alsmede een rentevergoeding van 7,5% over het geïnvesteerde vermogen per 1 januari 1971.

Het ondernemersinkomen

Het ondernemersinkomen - bestaande uit het netto-overschot, de rente van het door de ondernemer geïnvesteerde vermogen en de vergoeding voor zijn handenarbeid - bedroeg gemiddeld f 29 100,-- per ondernemer, (zie tabel 4 pag. 17). Voor de stookbedrijven met groente werd het ondernemersinkomen op f 26 700,-- per ondernemer vastgesteld. De ondernemers van de bloemisterijbedrijven hadden gemiddeld een inkomen van f 61 200,--. Voor de groep bedrijven met onverwarmd staand glas werd het ondernemersinkomen op f 15 700,-- becijferd.

De spreiding van het ondernemersinkomen

Van het ondernemersinkomen (zie tabel 4) is in tabel 5 de verdeling weergegeven door vermelding van het aantal ondernemers (in procenten) per inkomensklasse. Van de ondernemers in het Zuidhollands Glasdistrict had 26% een inkomen van f 40 000,-- of meer, 18% een inkomen tussen de f 25 000,-- f 40 000,-- en 33% een inkomen tussen de f 10 000,-- en f 25 000,--. Een ondernemersinkomen lager dan f 10 000,-- werd voor 23% van de ondernemers vastgesteld, hier van had 9% een negatief inkomen. Dit laatste betekent dat het negatieve netto-overschot hoger is dan de som van de (als kosten gecalculerde) ondernemersarbeid en de rente van het eigen vermogen.

Circa 36% van de ondernemers heeft een ondernemersinkomen gehad dat lager was dan het bruto-arbeidsloon (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) van een werknemer die in de tuinbouw werkzaam is.

Bedrijfsresultaten over 1971 in vergelijking met vorige jaren

In tabel 6 (pag. 19) zijn de resultaten van het gemiddeld bedrijf in het Zuidhollands Glasdistrict vergeleken met die van vorige jaren. Als gevolg van mutaties in het aantal deelnemende bedrijven (zie tabel 6) hebben de gemiddelde cijfers in de jaren 1968 t/m 1971 niet betrekking op hetzelfde pakket bedrijven. Het blijkt dat de oppervlakten van toma-

Bedrijfsresultaten (per 100 m² staand glas) over 1971 in vergelijking met vorige jaren

	1968	1969	1970	1971
Aantal bedrijven	147	144	143	137
Oppervlakte staand glas in are	71	74	80	80
	per are	per are	per are	per are
Arbeidsbezetting	0,038	0,037	0,037	0,038
Gefvesteerd vermogen	2630	2800	2850	3310
Opbrengsten				
Groente en Fruit	1 170	1 320	1 270	1 350
Bloemen en Bloembollen	220	250	360	520
Overige opbrengsten	10	20	50	40
Totale opbrengsten	1 400	1 590	1 680	1 910
Kosten				
Afschrijving en rente	370	410	430	510
Arbeidskosten	430	450	500	560
Brandstoffen	220	210	250	330
Overige kosten	360	400	430	500
Totale kosten	1 380	1 470	1 610	1 900
Netto-overschot	20	120	70	10
Idem in % van de kosten	2	8	5	1

ten en komkommers onder verwarmd staand glas zich hebben uitgebreid t.o.v. 1968 met resp. 5 en 2 are (gemiddeld per bedrijf). De oppervlakte (hoofddeelten) van bloemisterijprodukten heeft zich verdubbeld, namelijk van 6 are in 1968 tot 12 are in 1971. De kosten en de opbrengsten stegen met resp. f 54 000,-- en f 53 500,-- gemiddeld per bedrijf (1971 t.o.v. 1968). Als gevolg daarvan daalde het netto-overschot van f 1 500,-- in 1968 naar f 1 000,-- in 1971.

Bij een vergelijking van de uitkomsten over 1971 t.o.v. 1970 is de totale glasoppervlakte gelijk gebleven. Het verwarmd staand glas nam met 200 m² toe, met dezelfde oppervlakte nam het onverwarmd staand glas af. De oppervlakte bloemen (verw. staand glas) steeg van 900 m² naar 1 200 m² (gemiddeld per bedrijf). Dit leidt tot hogere vermogens - en arbeidsbehoeften per bedrijf. De kosten stijging (18%) is zowel een gevolg van prijsinvloeden als ook van verschuivingen in het produktiepatroon.

De 18% kostenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:	
stijging van de arbeidskosten	3,5 %
(waarvan door wijziging van het loonniveau 2,5%)	
stijging van de rente en afschrijvingskosten	5,5 %
(waarvan door wijziging van het rentetarief van 7% in 1970 naar 7,5% in 1971 1%)	
stijging van de brandstofkosten	4,5 %
stijging van de overige kosten	4,5 %
	<hr/>
	18 %

De opbrengsten stegen met 14%. Doordat de kostenstijging groter was dan de opbrengsten, daalde de gemiddelde rentabiliteit van 5% in 1970 naar 1% in 1971.

Investerings in duurzame produktiemiddelen

Voor de deelnemende bedrijven in het Zuidhollands-Glasdistrict zijn zowel over 1970 als 1971 de investeringen in duurzame produktiemiddelen vastgesteld. Als uitbreidings - en/of diepte - investering is globaal beschouwd de bruto-investering minus de gecalculeerde afschrijving op duurzame produktiemiddelen en plantopstanden.

De bruto-investering werd gemiddeld op f 26 400,-- vastgesteld - hiervan werd 72% in glasopstanden en verwarmingsinstallaties geïnvesteerd - dit is vrijwel gelijk aan die van 1970. De netto-investeringen werden in 1971 op f 2 700,-- berekend t.o.v. f 6 200,-- in 1970.

Het aantal bedrijven met grote investeringsactiviteiten was beperkt. 35% van de bedrijven investeerden voor meer dan f 20 000,-- per jaar. Deze 35% bedrijven met meer dan f 20 000,-- bruto-investeringen maken voor 88% deel uit van de totale investeringen van alle 137 onderzochte bedrijven. Circa 18% van de bedrijven heeft niet geïnvesteerd.

De bruto-investeringen waren voor de stookbedrijven (gemiddeld) f 33 700,-- voor de koude bedrijven f 4 900,--. De grootste investeringsactiviteiten werden door de bloemisterijbedrijven verricht namelijk (gemiddeld) f 53 000,-- de groentebedrijven (stook) hadden een bruto-investering van f 23 700,--.

Investeringen in duurzame produktiemiddelen (gemiddeld per bedrijf) *incl. bouw.*

	1970	1971
Aantal bedrijven	143	137
Bruto-investeringen	26 500	26 400
Afschrijvingen	<u>20 300</u>	<u>23 700</u>
Netto-investering	6 200	2 700
Gefinvesteerd vermogen	228 000	265 000
Netto-investering in % van het gefinvesteerd vermogen	2,7	1,0

Tabel 1. Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1971 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	waarvan bedrijven met meer dan 65%						on- verwarmd staand glas	verwarmd staand glas
		verwarmd staand glas		waarvan overwegend groente		bloemen			
		totaal	waarvan tomaten	waarvan tomaten	waarvan komkommers	totaal	waarvan komkommers		
Aantal bedrijven	137	104	76	59	26	46	26		
Aantal ramenplaatglas	80	40	40	50	20	20	180		
STAAND GLAS VERWARMD:									
tomaten	38	50	64	79	13	7	-		
komkommers	11	14	19	2	72	1	-		
overige groente	2	2	2	2	-	1	-		
fruit	-	-	1	-	-	-	-		
bloemen	12	17	-	-	1	66	1		
STAAND GLAS ONVERWARMD:									
tomaten	10	2	2	2	-	-	35		
komkommers	1	-	-	-	-	-	2		
overige groente	2	1	1	1	-	-	7		
fruit	2	1	1	2	-	-	5		
bloemen	2	-	-	-	-	2	6		
PLATGLAS	2	1	1	1	-	-	4		
OPENGRONDSTUINBOUW:									
groente	10	6	6	8	4	3	17		
overige producten	2	2	1	2	-	2	1		
braak	5	4	4	2	5	5	7		
Totaal tuinbouw	99	100	102	101	95	87	85		
Landbouw en veeteelt	9	7	8	9	11	6	13		
Verhuurd	3	3	4	4	2	2	2		
Erf, blijvende paden, enz.	27	27	27	27	30	26	25		
Kadastrale oppervlakte	138	137	141	141	138	121	125		
Waarvan eigendom	109	119	122	119	115	107	71		
Aantal ondernemers per bedrijf	115	118	119	118	129	114	108		
ARBEIDSBETZETTING IN MANJAREN:									
Arbeid van de ondernemer(s)	1,33	1,39	1,36	1,34	1,58	1,41	1,18		
Arbeid van gezinsleden	0,36	0,38	0,22	0,20	0,35	0,69	0,29		
Arbeid van vast personeel	0,90	1,12	1,11	1,06	1,03	1,42	0,17		
Arbeid van los personeel	0,44	0,49	0,48	0,50	0,36	0,48	0,24		
Totale arbeidsbezetting	3,03	3,38	3,19	3,10	3,32	4,00	1,83		

Tabel 2. Bedrijfsresultaten over 1971 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	waarvan bedrijven met meer dan 65% op			
		verwarmd staand glas	waarvan totaal	waarvan overwegend groente tomaten	verwarmd staand glas
Aantal bedrijven	137	104	76	59	26
Gefvesteerd vermogen per 1-1-1971	265 000	307 000	313 000	298 000	331 000
KOSTEN:					
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	22 000	25 700	26 100	24 900	26 600
Huur en pacht	1 700	2 100	200	300	-
Rente	400	300	300	300	400
Onderhoud	19 100	22 500	23 000	21 600	24 200
Brandstoffen	4 300	5 000	4 700	4 500	4 700
Mest en stro	26 400	34 100	36 100	33 100	44 000
Overige materialen	4 500	5 300	5 800	3 600	11 100
Werk door derden	17 600	20 900	13 300	13 200	12 600
Arbeid betaald personeel	4 100	4 500	5 000	5 200	3 100
Arbeid ondernemers	18 400	22 500	22 900	22 100	20 200
Arbeid gezinsleden	21 500	22 400	22 500	21 800	25 700
Veilingkosten	4 500	4 700	2 900	2 700	4 500
Overige kosten	8 300	9 600	10 000	8 700	13 100
Totaal	9 200	10 600	10 800	9 600	13 000
OPBRENGSTEN:	162 000	190 200	183 600	171 600	203 200
Groente en fruit	116 300	134 300	172 200	156 900	205 400
Bloemen	41 900	53 100	4 900	5 300	2 400
Aanwas vaste plantopstand	2 900	3 800	600	800	-
Overige opbrengsten	1 900	2 300	2 100	1 800	100
Totaal	163 000	193 500	179 800	164 800	207 700
Netto-overschot	1 000	3 300	3 800	6 800	4 500
NETTO-OVERSCHOT:					
per f. 100,- kosten (gewogen)	1	2	2	4	2
per f. 100,- kosten (ongewogen)	3	0	4	7	2
per f. 100,- gefvesteerd vermogen	0	1	1	2	1
INKOMEN:					
Arbeidsinkomen per manjaar	15 000	15 600	14 000	12 800	13 800
Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)	19 600	21 800	15 700	12 700	23 300
Ondernemersinkomen 1)	29 100	32 800	26 700	22 800	34 200
Totaal	63 700	70 200	56 400	48 300	71 300
verwarmd staand glas	26	46	293 000	10 300	129 000
bloemen	8 800	24 000	8 800	8 800	700
komkommers	600	21 500	5 500	2 100	8 200
tomaten	4 700	27 300	4 100	2 000	2 000
groente	11 100	40 000	3 000	2 700	8 100
waarvan	12 600	40 000	3 000	2 700	8 100
waarvan	3 100	24 100	21 800	8 300	3 900
waarvan	20 200	21 800	8 400	3 900	4 800
waarvan	25 700	207 000	9 600	74 100	56 100
waarvan	205 400	209 800	13 800	10 000	10 000
waarvan	2 400	13 800	100	1 200	67 400
waarvan	4 500	35 400	6 700	6 700	6 700

1) Gemiddeld per ondernemer.

/- = negatief

Tabel 3. Spreiding van het netto-overschot per f 100.-- kosten (aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Alle bedrijven	Waaraan bedrijven met meer dan 65%				Onverwarmd staand glas
	verwarmd staand glas	groente tomaten komkommers	bloemen		
Aantal bedrijven	137	76	59	26	26
Rentabiliteitsklasse	%	%	%	%	%
Negatief					
> 20	13	13	17	3	4
20 - 10	16	19	19	15	4
10 - 0	29	30	32	29	23
Totaal verlies gevend	58	62	68	47	31
Positief					
0 - 10	20	20	19	26	17
10 - 20	14	14	10	21	14
20 - 30	3	4	3	6	16
30 > 30	5	-	-	-	22
Totaal winstgevend	42	38	32	53	69
	100	100	100	100	100

Tabel 4. Inkomen uit het bedrijf over 1971 (gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	waarvan bedrijven met meer dan 65% waarvan overwegend						Onverwarmd staand glas
		verwarmd staand glas	f totaal	groente		bloemen		
				waarvan tomaten	waarvan komkommers	waarvan tomaten	waarvan komkommers	
Aantal bedrijven	137	104	76	59	26	46	26	
Aantal ondernemers	160	124	93	72	34	52	29	
Netto-overschot	900	2800	% 3 200	% 5 700	3 500	31 000	% 6 100	
Handenarbeid ondernemer	18 700	19 000	18 900	18 400	19 800	19 100	17 600	
Arbeidsinkomen van de ondernemer	19 600	21 800	15 700	12 700	23 300	50 100	11 500	
Rente meer berekend dan betaald	9 500	11 000	11 000	10 100	10 900	11 100	4 200	
Ondernemersinkomen	29 100	32 800	26 700	22 800	34 200	61 200	15 700	
Handenarbeid gezinsleden	4 000	4 000	2 400	2 300	3 500	7 300	3 500	
Gezinsinkomen uit bedrijf	33 100	36 800	29 100	25 100	37 700	68 500	19 200	

% = negatief

Tabel 6. Bedrijfsresultaten over 1971 in vergelijking met die over voorafgaande jaren (gemiddeld per bedrijf)

Zuidhollands Glasdistrict		1968	1969	1970	1971
Aantal bedrijven		147	144	143	137
Staannd glas verwarmd	are	50	54	61	63
waarvan: tomaten	are	(33)	(35)	(39)	(38)
komkommers	are	(9)	(11)	(11)	(11)
bloemen	are	(6)	(7)	(9)	(12)
Staannd glas onverwarmd	are	21	20	19	17
waarvan: tomaten	are	(13)	(12)	(11)	(10)
Arbeidsbezetting (manjaren)		2,69	2,71	2,92	3,03
Gefvest.verm. aan het begin v.h. jaar		187 000	207 000	228 000	265 000
Opbrengsten					
Groente en fruit		82 900	97 600	101 900	108 000
Bloemen en bloembollen		15 700	18 800	28 400	41 900
Overige opbrengsten		900	1 200	4 300	3 100
Totaal		<u>99 500</u>	<u>117 600</u>	<u>134 600</u>	<u>153 000</u>
Kosten					
Afschrijvingen		15 400	17 300	18 900	22 000
Rente		10 600	12 800	15 200	19 100
Arbeid betaald personeel		12 300	13 300	15 900	18 400
Arbeid ondern. engezinsleden		18 000	19 700	23 900	26 000
Brandstoffen		15 800	15 900	20 400	26 400
Overige materialen		13 800	15 000	18 200	22 100
Overige kosten		<u>12 100</u>	<u>14 700</u>	<u>16 200</u>	<u>18 000</u>
Totaal		<u>98 000</u>	<u>108 700</u>	<u>128 700</u>	<u>152 000</u>
Netto-overschot		1 500	8 900	5 900	1 000
Netto-overschot:					
per f 100,- kosten (gewogen)		2	8	5	1
per f 100,- kosten (ongewogen)		0	4	1	3
per f 100,- gefinvest.vermogen		1	4	3	0
per manjaar		600	3 300	2 000	300
Arbeidsinkomen per manjaar		11 800	15 500	15 600	15 000
Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)		14 800	22 500	22 500	19 600
Ondernemersinkomen 1)		19 000	28 100	29 500	29 100
Gezinsinkomen uit bedrijf 1)		21 700	31 200	33 200	33 100

1) per ondernemer

3 = negatief

Kengetallen

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar weergegeven.

1. Het netto-overschot

Het netto-overschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen bedrag opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

2. Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven.

3. Netto-overschot per f 100.- kosten

Dit kengetal is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale netto-overschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

4. Netto-overschot per f 100.- geïnvesteerd vermogen per 1-1-1971 1)

Het geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de economische boekwaarde van de dode en de levende inventaris;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

Inkomen van de ondernemer uit het bedrijf

arbeidsinkomen van de ondernemer   netto-overschot vermeerderd met de als kosten gecalculerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer

ondernemersinkomen van de ondernemer   arbeidsinkomen vermeerderd met de rente die meer als kosten is gecalculeerd dan betaald

gezinsinkomen van de ondernemer   ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculerde vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.

---

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsonderdelen die door de ondernemer zijn gepacht.